

lektes von Cirkno, kjer poleg glasniških opazek priobčnuje tudi devet narodnih pri-povedek v cerkljanskem narečju. — Napósled obseza ta zvezek še prezanimiva knji-ževna poročila o raznovrstnih slovanskih knjigah in tudi o nekaterih slovenskih spisih, tako n. pr. o razpravah, katere je l. 1881—83. g. pater Stanislav Škrabec priobčil na platnicah „Cvetja z vrtov sv. Frančiška“; o D. Nemaničevi razpravi „Čakavisch-kroatische Studien“, o Marnovem „Jezičniku“ in zlasti o zadnjih treh zvezkih letopisa Matice Slovenske, kjer posebno pohvalno omenja Erjavčeve „potne torbe“ in Rutarjevih spisov.

Matica Hrvatska je imela 16. novembra 1884 občni svoj zbor, na katerem je odbor polagal račun o svojem delovanju za leto 1883. Kakor smo že v 7. šte. „Ljublj. Zvona“ poročali, dobili so hrvatski matičarji za leto 1883. sedmero pre-lepih knjig, katere vse skupaj štejejo celih trideset pol več od knjig za leto 1882, tiskalo pa se je vseh knjig ravno 46.000 iztisov. Število udov je do občnega zbora naraslo za tri sto, tako, da jih je zdaj 5850, kolikor jih še nikdar ni bilo. Matičinih dohodkov za leto 1883. bilo je 23.002 gld. 37 nov., od katerih se je 20.433 gld. 81 nov. potrosilo, 2318 gld. vložilo v glavnico, a 250 gld. 56 nov. ostalo je na račun za leto 1884. Med dohodki čitamo 2.000 gld. vladne podpore, a 516 gld. 71 nov. od knjig, ki so jih knjigarji razprodali. Nagrade pisateljem je izplačala Matica 4035 gld. 43 nov. in to nekoliko od svojih letnih dohodkov, nekoliko iz posebnih ustanov, s katerimi ona gospodari. Dolga, ki ga ne more izterjati, zbri-sala je Matica za 111 gld. Vsa temeljna glavnica hrvatske Matice s tremi ustano-vami za podpiranje pisateljev znaša 76.554 gld. 72 nov. Razven navadnih knjig zalaga hrvatska Matica tudi takšne, ki ne bi našle založnika. Tako je izdala doslé tri zvezke „Prevodov lat. i grčkih klasikov“, na katere je potrosila 4.141 gld. 45 nov. Akoprem se takšne knjige slabo prodajajo, skupila je Matica za nje vendar že toliko, da je poravnala vse stroške, a še ji je ostalo 220 gld. 50 nov., ki se čuvajo za izdavanje novih prevodov. V ta namen ima v rokopisu za tisk priprav-ljen prevod „Herodotove historije“ in nekoliko „Izbranih Ciceronovih govorov“. Ma-tičarji dobivajo te knjige po znižani ceni. Ravno tako je Matica založila prvi zvezek „Hrvatskih skladeb“ Zajčevih v 2000 iztisih, katerih je v teku ednega leta razpro-dala toliko, da je poravnala vse stroške in še ji je ostalo tisoč iztisov. Za novce, ki jih bo za te iztise skupila, izdala bo potem nov zvezek „Skladeb“. Naj omenimo še to, da je Matici poverjena mala glavnica, da z njenimi obrestimi vsako leto na Vernih duš dan razsvetljuje grob pesnika Preradovića, in da ona čuva novce, ki se nabirajo za spominek Avgusta Šenoe. Nabranih je doslé 1.494 gld. 5 nov. Če se ozremo nazaj na zadnjih sedem let, odkar se je hrvatska Matica preustrojila, vidimo prelep vspeh, kajti v teh letih je Matica potrosila čez sto tisoč goldinarjev, izdala 51 knjig, katerih je med narod razposlala v več nego dve sto tisoč iztisih, in še je za društveno glavnico prigospodarila nad trideset tisoč goldinarjev.

Za leto 1884. bo izdala Matica zopet sedmero knjig, in sicer: Tretji zvezek občne zgodovine „Poviest rimsku do careva“, ki jo je iz francoskega od Duruy-a preložil dr. Tomić; prvi zvezek prelepe in bogato s slikami olepšane „Botanike“, katero bosta v treh zvezkih spisala dr. Jiruš in dr. Kišpatič; prav zanimiv in izviren popis potovanja po Sredozemskem morji pod imenom „Slike iz pomorskoga života“ od Carića, ki piše za Matico tudi že „Potovanje po Atlantskem oceanu“. Od zabavnih knjig dobili bodo matičarji: drugi zvezek „Še-noinih sabranih pripovedi“, izvirni roman iz požeškega življenja l. 1740. pod imenom „Vicešpanova hči“ od E. Tomića; izvirno ljudsko dramo „Šo-

kica“, od Ilije Okrugića; in črtice iz življenja „Perom i olovkom“ od neimenovanega pisatelja Sergija P. . . . iz Dubrovnika.

Od premnogih osnov, ki jih Matica snuje za prihodnja leta, naj omenimo le to, da se že delajo priprave za izdavanje naučnega ali „Enciklopedičnega rječnika“, ki bode gotovo tudi Slovencem dobro došel, a pripravlja se tudi že „Poviest hrvatske književnosti“ in „Sbornik hrvatskih narodnih pjesama“, za kateri se pridno nabira narodno blago. Drugih osnov za zdaj ne smemo izdati. Ni čuda, da je občni zbor delovanje odborovo sprejel z občno pohvalo ter da je enoglasno zopet volil vse stare odbornike. Na konci ne moremo zamolčati vesele prikazni, da hrvatska Matica letos tudi med Slovenci šteje že nad sto udov; največ se jih oglašja iz Trsta in z Goriškega, a najmenj iz Ljubljane in Maribora. Naši vrli Primorci so hrvatski Matici v „Edinosti“ in v posebnem pismu razodeli željo, da bi jim izdala mali hrvatsko-slovenski slovarček, v katerem bi bile vse tiste besede, ki so v slovenskem jeziku čisto drugačne nego v hrvatskem. Odbor je tudi to prošnjo že vzel v pretres in nadejemo se, da bodo slovenski udje že za leto 1884. z društvenimi knjigami za povrh brez povračila dobili mali hrvatsko-slovenski slovarček. Iz tega kratkega poročila vidimo, da hrv. Matica po mogočnosti ustreza vsem opravičenim željam in da nalogo svojo izpolnjuje bolje, nego katerokoli drugo hrvatsko ali slovensko društvo.

Zagrebsko gledališče dobiva, kakor smo svojim čitateljem že povedali, vsako leto po 32.000 gld. deželne podpore. Toda vkljub toliki podpori je bilo vsako leto še nekoliko tisoč deficita in že se je bilo bati, da se bode zaradi tega odpravila opera. Tu je zagrebsko starejšinstvo dodalo deželni podpori še 10.000 gld. iz mestnih dohodkov ter je tako rešilo opero. S tem pa je zagrebsko mestno starejšinstvo tudi pokazalo, kako zna ceniti ta narodni kulturni zavod. Hrvatsko gledališče dobiva torej odsle po 42.000 gld. letne podpore in marsikdo je že rekel, da je to preveč, ali po krivici, kajti zagrebsko gledališče ni samó zabavišče Zagrebčanom, marveč je kulturni zavod, ki pospešuje razvoj glasbene in dramske umetnosti ter iste književnosti hrvatske.

Češka književnost. „Salonné bibliotéky“ zvezek XXXIII. je prinesel zbornik pesmij z naslovom „Hořec a srdečník“. Obljubljeni češki pesnik Adolf Heyduk je posegel zopet enkrat na dno svoje duše, in podaje nam tukaj novih akordov, iz katerih zveni presrčnost in globoko čuvstvovanje. Vsak trenutek nam napaja srce z novimi lepotami, novimi čarobnostimi, katere se razlivajo preko cvetočih čeških poljan in temnih gozdov pošumavskih. Knjiga je posvečena Eliški Krásnohorski in z vso pravico: saj tudi ona opeva prelepo Šumavo z isto ljubeznijo in navdušnostjo, kakor Heyduk. To češko gorovje nam kaže pesnik v ti zbirki v vsi njegovi lepoti: v lahkem ritmu riše nam njega globoke doline, senčnate gozde, tiha, skrivnostna jezera in čvrsti narod, kateri biva tam. In v te izvrstne slike pokrajin vpleta pesnik svoje nežne čute in globoke misli. — „Nové bibliotéky spisů veršem a prosou“ četrti zvezek prinaša: „Ballady a legendy. Napsal Aug. Eug. Mužík“. Kakor pripovedna pesem sploh, goji se dan danes v Čehih posebno skrbno tudi balada: to nam dokazujejo ne le leposlovni češki časopisi, ampak tudi zborniki balad, kakeršen je ravnokar omenjeni. Mužík je sicer vzel v to zbirko tudi nekatere popolnoma lirске proizvode, n. pr.: „Piseň zamilovaného rytíře“, „Loučení“, „Osyka“, „Ballada života“ in še nekaj drugih, — še več proizvodov pa je zares to, kar smemo imenovati balado. Snovi je zajemal iz zgodovine, mitologije, iz življenja in svoje domišljije. Tudi satira se mu je po-